

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักงานทนายบุคคล

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

จดทะเบียนรับรองบุตรใช้ว่าจะยาก

ความ สัมพันธะระหว่างบิดามารดา และบุตรเป็นประเด็นสำคัญอีกเรื่องหนึ่งสำหรับคดีครอบครัว เนื่องจากบุตรเป็นองค์ประกอบหลักของทุกครอบครัว และบุตรในความหมายของคดีครอบครัวนี้ก็คือ เด็กหรือเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์เป็นผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุตรผู้เยาว์โดยหลักกฎหมายครอบครัวที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดา และมารดา ได้แก่

(1) เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น

(2) เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้สมรสกันจะเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาก็ต่อเมื่อ บิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

(3) การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายให้มีแต่ในกรณีต่อไปนี้

3.1 เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเรา ชู้ดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

3.2 เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาว หรือมีการล่อลวงรวมประเวณีกับหญิงมารดา ในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

3.3 เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

3.4 เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตร โดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น

3.5 เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผย ในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

3.6 เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมิได้เป็นบุตรของชายอื่น

3.7 เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร โดยให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องฉันบิดากับบุตร เช่น บิดาให้การศึกษาให้ความอุปการะเลี้ยงดู หรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตน เป็นต้น

(4) การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตร ในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบ 15 ปีบริบูรณ์ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน แต่ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดี เพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้

การจดทะเบียนรับรองบุตร ทำไม่ต้องจดทะเบียนรับรองบุตร เมื่อบุตรที่เกิดมาจากบิดามารดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันให้ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อเกิดบุตรขึ้นมา กฎหมายให้ถือว่าเป็นบิดานอกกฎหมาย หรือบุตรนอกกฎหมาย ทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่มีสิทธิในการเป็นบิดากับบุตรชอบด้วยกฎหมาย เช่น สิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้ผูกพันกันตามกฎหมาย ผู้เป็นบิดาจึงต้องไปทำการยื่นคำขอจดทะเบียนรับรองบุตรอีกครั้ง เพื่อยืนยันว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตนเอง

ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนรับรองบุตร ให้บิดาไปยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสำนักงานเขต กรณีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เด็ก และมารดาของเด็กต้องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรด้วย คือการจดทะเบียนรับรองบุตรจะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งมารดา และตัวเด็กด้วยพร้อมกัน ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กคนใดคนหนึ่งไม่ให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ เช่น เด็กยังเล็กเกินไปที่จะให้ความยินยอมให้บิดาจดทะเบียนรับรองบุตร หรือมารดาเด็กตาย เป็นต้น กรณีนี้การจดทะเบียนรับรองบุตรนั้น จะต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อนจึงจะนำคำพิพากษาไปจดทะเบียนรับรองบุตรได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็ก และมารดาเด็ก ในกรณีที่เด็ก และมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียน ให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็ก และมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1374/2553 ตามเจตนารมณ์ของ ป.พ.พ. มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็ก และมารดาเด็ก โดยทั้งเด็ก และมารดาเด็กจะต้องไปแสดงความยินยอมต่อนายทะเบียนด้วยนั้น มีความมุ่งหมายจะคุ้มครองสิทธิที่เด็กจะพึงได้รับจากผู้เป็นบิดาอันเป็นเรื่องประโยชน์ของเด็ก และการให้ความยินยอมดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัว อย่างไรก็ตามการที่กฎหมายบังคับให้ผู้ขอรับรอง

บุตรต้องได้รับความยินยอม ก็ต่อเมื่อเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมได้เท่านั้น เมื่อโจทก์เคยไปติดต่อสำนักงานเขตดุสิตเพื่อจดทะเบียนว่าจำเลยที่ 2 ซึ่งมีอายุเพียง 7 ปี เป็นบุตรของตน แม้จะไม่ได้ทำเป็นหนังสือตามระเบียบ แต่เจ้าพนักงานแจ้งโจทก์ให้ทนายความมีหนังสือแจ้งไปยังจำเลยที่ 1 มารดาของจำเลยที่ 2 เพื่อดำเนินการ แต่จำเลยที่ 1 มีหนังสือตอบปฏิเสธ และจำเลยที่ 2 อยู่ในวัยไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ จึงเป็นที่เห็นได้ชัดเจนแล้วว่า การที่จะให้โจทก์ไปยื่นคำร้องจดทะเบียนเป็นหนังสือเพื่อให้นายทะเบียนมีหนังสือถึงจำเลยทั้งสองตามมาตรา 1548 วรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ พุทธิการณ์ดังกล่าวถือว่า โจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิแล้ว โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องต่อศาลขอให้พิพากษาว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

บทสรุปสงฆ์ท้าย กรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาลจากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าประสงค์ให้เด็กเป็นผู้ให้ความยินยอมเป็นการเฉพาะตัว เมื่อปรากฏว่าขณะที่ผู้ร้องไปยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนขอจดทะเบียนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนั้น มีอายุเพียง 7 ปีเศษ ยังไร้เดียงสายังไม่สามารถให้ความยินยอมได้ แม้นายทะเบียนจะแจ้งไปยังผู้คัดค้าน และเด็กก็ไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้นผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้พิพากษาให้ผู้ร้องจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้